

ואתם הדבקים

בירור בענין החושש של תקרובת ע"ז בפאורת שמקור שערן מחו"ל

גיליון מס' 4

בגמ' ובראשונים יש דוגמאות רבות של מעשים שיש בהם אלמנט של שבירה - בין בזריקה המשתברת ובין בחיתוך הדבר, שבכולם דנו הראשונים לאסור החפץ משום תקרובת, וממילא הוא הדין בנידון מעשה הגזיזה בהודו, כיון שהוא נעשה לשם האליל, ויש בפעולה זו חיתוך השערות לאליל הרי שהדבר דומה לשבירת מקל.

למעשה מספיק היה בדין העולה מגמ' זו ע"מ לאסור השערות שנגזזות לשם ע"ז בהודו, ותו לא, שהרי כאמור גם בשערות נעשית פעולה של חיתוך כעין זביחה, והן נחתכות לשם האליל, וממילא כשם ששבירת מקל אוסרת את המקל, כך בגזיזת השערות, השערות נאסרות.

אולם כאן הגיעו כמה לומדים ודנו לומר שיש לחלק בין נידון של שבירת מקל לנידון של גזיזת שערות, והצריכו עוד תילי תילים של תנאים ע"מ להחשיב דבר לתקרובת, באופן שברור לכל, שחלק מהדברים שנאמרו בזה, אם לא היה מדובר על נושא שכל כך קשה לאנשים לקיימו, אלא הנידון היה על כל מקצוע אחר בתורה שאין לסט"א אחיזה בו כ"כ, לא היו נאמרים טענות מסוג זה, וזוהי הסיבה שנשתברו קולמוסים רבים בכל עסק זה, למרות שכאמור היה די בגמ' זו ע"מ להעמידנו על חומרת הדברים.

התנאים היחידים שנכתבו בגמרא על תקרובת ע"ז בשבירת מקל קיימים גם בגזיזת השיער בהודו

א] תנאי ראשון - "שבר מקל" - פעולה של חיתוך לשם האליל, דבר שקיים גם בחיתוך השיער בהודו, ובגליונות הבאים נביא בעז"ה למעלה מ - 15 דוגמאות מהגמ' והראשונים על פעולות של חיתוך וזריקה המשתברת שהגמ' והראשונים השוו לזביחה וחיתוך המקל, וממילא אין טעם לחלק חילוקים תמוהים, שנסתרים להדיא מדברי הראשונים.

ב] תנאי שני - "בפניה", וצריך לידע אם פרט זה של 'בפניה' הוא דוקא, ובפעם אחרת בעז"ה נאריך להוכיח שהפוסקים נקטו שאין צורך שיהיה בפניה, וכפי שכתבו תוס' חולין מ' לגבי שחיטה, שאע"פ שכתוב 'בפניה' אין צורך שהשחיטה תהיה בפניה ע"מ להחשיב הבהמה לתקרובת, וכל מה שכתוב בגמ' 'בפניה' הוא מכיון שבאופן זה בסתמא הדברים נעשים לשם ע"ז. מלבד זאת בפשטות גם בהודו הגזיזה נעשית בפני האליל.

המשך בעמ' הבא <

הבהרת דברים

קודם שנתחיל לדון בסוגיות, חשוב להדגיש בתחילת הדברים על איזה מציאות אנו מדברים ומה באמת חשוב לדון בו כאשר באים להבין את דברי הפוסקים שאסרו את השיער ההודי, על מנת שהדברים יהיו ברורים דיים.

כבר הבאנו בגליונות קודמים מסמכים המעידים על כך שעשרות אלפי הודים מתגלחים מידי יום ביומו לכבוד ולשם עבודה זרה, וגם הבאנו דברי המומחים הכותבים שרוב השיער המיועד לפאות מקורו בהודו [ובגליון זה הובאו מקורות חדשים וחשובים ביותר בענין זה].

מעדויות כל השליחים, ממסמכים רבים, ומראיונות עם ההודים עצמם, עולה שהתגלחת עצמה נעשית לשם עבודה זרה. עובדי עבודה זרה זו מחשיבים מאד את מעשה התגלחת לאליל, וגם הנשים מטפחות ומשמרות את שערן זמן רב, ואינן מספרות אותן אלא לכבוד האליל, באולם מיוחד המיועד לכך.

יודגש כאן ברורות, אין הנידון כאן כלל האם השיער מוקטר אחרי שנחתך לשם האליל או אינו מוקטר לאליל, או האם שמים את השיער באיזה כלי מיוחד לאליל וכדו' כי כל זה אינו משנה מאומה, וגם לא מצינו לא' מהפוסקים שייחס לכך חשיבות מצד עצם האיסור. כל הדיבורים סביב נידונים אלו באים מאנשים שלא עסקו בסוגיות אלו במקרה הטוב, ובמקרה הפחות טוב מאנשים שמעוניינים לטשטש דברי הפוסקים כאילו יש כאן איזה נידון שיש לדון בו.

כל הנידון הוא על עצם התגלחת אם הוא מעשה שעל ידו השיער נעשה תקרובת ע"ז, וכאמור ישנן ראיות ברורות שהתגלחת נעשית לשם האליל, ומחמת כן הורו הפוסקים שהשיער הינו בחשש תקרובת ע"ז.

סוגיית הגמ' - שבירת מקל

איתא בגמ' עבודה זרה נא ע"א:

"אמר ר"נ אמר רבה בר אבון אמר רב: עבודת כוכבים שעובדין אותה במקל, שבר מקל בפניה חייב ונאסרת, זרק מקל לפניה חייב ואינה נאסרת".

שואלת הגמ':

"א"ל רבא לר"נ מאי שנא שבר דהויא ליה כעין זביחה, זרק נמי הויא ליה כעין זריקה?" ומתרצת: "א"ל בעינן זריקה משתברת וליכא".

והטעם לכך שבעינן זריקה המשתברת, התבאר שם בסוגיא ובראשונים, שע"מ ליצור תקרובת מוכרח שתיעשה פעולה שדומה באופייה לעבודות שהיו בבית המקדש, היינו לעבודת השחיטה, זריקת הדם או ההקטרה. והדמיון לשחיטה הוא ע"י שנעשית פעולה של חיתוך בחפץ, דומיא לשחיטה שיש בה חיתוך ושבירה, הדמיון של זריקה הוא ע"י שנעשית בחפץ פעולה של זריקה המשתברת, היינו כדוגמת זריקת הדם שהיתה משתברת לטיפין טיפין.

עכ"פ מבואר מדברי הגמ' שאם אדם שבר מקל לפני האליל, הרי שהמקל נאסר, כיון שנעשתה פעולה של חיתוך של דבר בפני האליל, ובתנאי שיהיה ע"ז שרגילים לעבוד אותה בחפץ זה, מה שאין כן זרק מקל שאינו נאסר כיון שאין כאן זריקה המשתברת, ולא הוי דומיא דדם שנזרק שהוא משתבר לטיפות.

ג] תנאי שלישי - "שעובדין אותה במקל", כלומר שמדובר בע"ז שרגילים לעבוד אותה באותו חפץ שכעת באים לחתוך לכבודו, ונחלקו הראשונים אם למעשה פרט זה נצרך. עכ"פ פשוט שתנאי זה מתקיים בהודו שהרי דרך העובדי עבודה זרה שם לגזוז שערותיהם לאליל זה.

השו"ע הרמ"א וכלל הגנו"כ פסקו הלכה כרב ששבירת מקל אוסרת המקל

והנה בראשונים מצאנו מחלוקת אם גמ' זו נפסקה להלכה כלומר האם קיי"ל כדעת רב האוסר את המקל, כאשר דעת הרמב"ן וסייעתו שלא קיי"ל כרב, משום שהרמב"ן למד שרבי יוחנן נחלק עליו, וסובר שרק אם עשה שחיטה או זריקה או הקטרה ממש - לאליל, וכן רק בחפץ שמובא להבדיל גם בבית המקדש, רק אז החפץ נהייה לתקרובת, וכדעתו נקטו גם הרשב"א בדף נ"א, הריטב"א שם, הרא"ה שם והרמ"ה המובא בריטב"א שם. ולדבריהם יש לומר שגם גזיזת שערות לשם האליל, אין בזה משום תקרובת כיון שלא היה חיתוך בבית המקדש אלא רק שחיטה'.

אולם רוב הראשונים נקטו שקיי"ל כרב, אם מפני שרבי יוחנן לא נחלק עליו כלל [תוס' וסייעתו] או מפני שקיי"ל בהא כרב ולא כרבי יוחנן [הראב"ד וסייעתו], כדעתם סבורים:

רש"י [ע"ז יב: ד"ה בוורד והדס, עיי"ש דקאי גם אליבא דרי"ן], תוס' [בסוגיא בדף נ"א], הרמב"ם [הלכות עבודה זרה פרק ג' הלכה ד'], הראב"ד שם, היראים [סימן קא], השאלות [מצורע], המאירי [ע"ז נ"א], הרי"ז [ע"ז נ"א] הרי"ד [ע"ז נ"א] רבינו ירוחם [נתיב ז' חלק ד], התשב"ץ [ג, שט"ו], ספר ההשלמה [ע"ז יב' ועוד], פשוטו ספר החינוך מצוה כ"ו [יילע מדברי הרא"ה בע"ז], רבינו אברהם מן ההר [סוכה ל"א], ועוד. וכן פשוטו הרא"ש ריש פרק ד' דע"ז, וכן פסק הטור.

ולמעשה השו"ע בסימן קל"ט סעיף ג' פסק בפשיטות ללא חולק כדעת רוב הראשונים שהמקל נאסר (ואפי' ב"י הוא לא הביא דעה חולקת), וכן נקטו כל הפוסקים לדורותיהם, ופשוט שכך קיי"ל למעשה, וממילא גם בנדון דידן הכריעו רוב הפוסקים שגם פעולה של חיתוך השיער לשם האליל, חשיב לתקרובת ע"ז, ואין צורך במעשה שחיטה ממש.

וכפי שהבאנו בגליונות קודמים כן הורו רוב ככל גדולי ישראל זצוק"ל מהדור הקודם, וכן מורים למעשה רבים מגדולי זמנינו - ראב"ד העדה"ח הגר"מ שטרנבוך שליט"א, גאב"ד בד"ץ בני ברק הגר"ש רוזנברג שליט"א, הגאון רבי מנחם מנדל פוקס שליט"א, הגאון רבי שמאי קהת הכהן גרוס שליט"א ועוד רבים מפוסקי זמנינו.

1 אליבא דאמת גם להרמב"ן וסייעתו יש לדון שהשיער אסור מטעמים שונים ויש להאריך בזה ואכמ"ל.

מקורות חדשים בענין מקורות השיער

מכתב שנכתב מאחד מחברי הפרלמנט בהודו לראש ממשלת הודו

[במכתב הוא מתנה בפני ראש ממשלת הודו שבניגוד לעבר, היום סוחרים רבים גונבים את המכס של הודו, ומבריחים חלק מהשיער לסין והשיער משווק כסיני ולא כהודי. סביר להניח שהמספר שהוא כתב הוא על דרך הגזומא].

Eluru Lok Sabha MP, Kotagiri Sridhar, in his letter to Prime Minister Narendra Modi, said: "Around 99% human hair wigs and hair extension world-wide was once sourced from India because of the unique quality of hair. Myanmar and Bangladesh traders are now buying directly from middlemen. They are smuggling it out or importing from India at undervalued price of as little as one dollar per kg as against as actual price of \$80 as verified in the recent export data. They then process the raw hair with cheap child labour within the border and dispatch it to China for manufacturing finished products, who in turn sells them as made in China."

חבר הפרלמנט של מפלגת אלורו לוק בשם 'קוטרגרי סרידהר', במכתבו לראש הממשלה נרנדר מודי כתב "כ-99% - פאות שיער אדם ותוספות שיער ברחבי העולם הגיעו פעם מהודו בגלל האיכות הייחודית של השיער. סוחרים מיאנמר ובנגלדש הם כעת קונים ישירות ממתווכים. הם מבריחים אותו או מייבאים אותו מהודו במחיר נמוך של דולר אחד לק"ג לעומת

מחיר של 80 דולר כפי שאומת בתנוני הייצוא האחרונים. לאחר מכן הם מעבדים את השיער הגולמי על ידי עבודות של ילדים בזול בתוך הגבול ושולחים אותו לסין לייצור מוצרים מוגמרים, אשר סין מוכרת אותם כמיוצרים בסין."

חוקר גוי בשם Suvir Singh, שכתב מאמר על המסחר של השערות

"בשנת 2003 היתה התעוררות גדולה בקהילות היהודים בנוגע לשימוש בשיער שגילחו בהודו. הבעיה

In 2003, there was a massive uproar in the Jewish community regarding the usage of Indian tonsured hair. The problem was that this hair was offered up to a non-Jewish God and constituted idolatry (Rai, 2004). This resulted in a mass burning of Indian wigs and increased the demand of Brazilian or Ukrainian hair. However, most of the hair is still sourced from the same location, just repackaged as Brazilian to sound better (Mead, 2012). The 2010

היא שהשיער הוקרב לאליל של הגויים, וממילא נחשב לעבודה זרה. זה הביא לשריפה ענקית של הפאות מהודו, וריבוי הדרישה של פאות מברזיל ואוקראינה. אמנם, רוב השיער עדיין מקורו מאותו מקום, רק משווקים את זה כברזילאי שזה נשמע יותר טוב."

דבריו הנוקבים והמרתקים של הגאון רבי אליקים שלזינגר שליט"א

ראש ישיבת הרמה לונדון

[שיחה שנאמרה בשנת תשס"ד, לאחר פיסוק של גדולי ישראל בענין הפאות שהובאו מחו"ל]

"אנו עדים בתקופה זו לתגלית הגדולה בענין הפאה נכרית. ב"ה התגלה הדבר, ועשרות אלפי נשים שרפו וביערו את העבודה זרה מביתם, זהו מחזה מרהיב ומשובב נפש לראות אלפי נשים שחוששות לבל יעבור בם מקרה רעה.

אולם בכל זאת אני מרשה לעצמי לתהות - הייתכן? הייתכן ששנים רבות כ"כ גידלו נשים את ילדיהם שראשם חבוש בתקרובת ע"ז? האמנם קידשו אלפי יהודים על הכוס בשבת כשנגד עיניהם מזדקרת לה ע"ז? אתמהה.

מי התעלף כאן כשגילו את הדבר המחריד הזה? הכל מסתובבים שמחים וטובי לב ומרגישים שמגיע להם עולם ומלואו על שהואילו בטובם להוריד את הע"ז מהראש, אף אחד אינו נחרד מעצם העובדה שנשותיהם חבשו במשך שנים רבות כ"כ את השקץ הזה לראשם, איש אינו דואג לפירות הבאושים העלולים לבוא בעקבות המכשילה הזו, אוי כמה התרחקנו מעל אבותינו וממסורתם.

זכרני שבימי ילדותי שמתי לב שאחת התמונות שבבית המסגרת שלה שרוטה ומשופשפת לגמרי, ושאלתי את אמי לפשר הדבר, אמרה לי אמי בפשטות, שכשנולדתי למז"ט, הלך אבי וסקר את כל הבית פרט אחר פרט, ובדק אם הבית ראוי להכניס בו את הרך הנולד, ועל המסגרת הזו היתה מצוירת מעין תבליט שהיה נראה לו כשתי וערב, ובלא להתמהמה שפסף את כל המסגרת כדי שהרך הנולד לא יימצא בבית שיש בו חשש נדנד ע"ז..., זה היה הפחד בדור אחד קודם, ומה נענה אבתרי!?

איני יודע, אולם לפי מה שנראה לי, אם היה דבר מעין זה מתגלה בדור אחד או שניים קודם, היו מכריזים תעניות ציבור כלל עולמי. וכי קלה היא בעינכם, רוב רובו של כלל ישראל מעטר את ראשו בע"ז!!".

ה' יצלינו מכל זיקה לע"ז, ומידה טובה מרובה ממידת פורענות, ויזכינו לקיים רדיפה אחר ע"ז ולשרש אחריה.